

אישי לרעהו

לקט אפרות
חז"ל, רעיונות,
עובדות והנהגות
פדולוי ישראל,
על מדות טובות
שכביאות לאהבת
הזולת, הנלפדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס
בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל
רח' אבן עזרא 2 ירושלים 92424 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

שבת קודש ? אלו תשע"ב: הדלקת נרות - ירושלים 6:37 תל-אביב 6:52 חיפה 6:44 מוצאי שבת - ירושלים 7:49 תל-אביב 7:51 חיפה 7:52 ר"ת 8:28

פרשת שופטים

איסור הסגת גבול

שלא לקפח פרנסתו של חברו ולא לרדת לאומנותו !

נלמד מהפסוק: "לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים" (פרק יט"ב)

מכאן למדו חז"ל על האיסור להסיט סימון חלוקת הקרקע לתוך שדה חברו למען הרחיב את שלו. עם זאת קראו חז"ל בשם "הסגת גבול" גם לכל מה שמחסר לחברו ע"י קיפוח פרנסתו כפי המבואר בגמרא (קידושין נט.). נכלל בזה (לדעת חז"ל בספרי) גם האיסור להחליף דברי חכם אחד ולאומרם בשם חכם אחר, וכן האיסור לומר דבר שלא בשם אומרו כאזהרת חז"ל (מדרש תנחומא - במדבר): כל שאינו אומר דבר בשם אומרו עליו הכתוב אומר "לא תגזול דל כי דל הוא"...

מדוע האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם? מבאר המהר"ל מפרגא זצ"ל משום שאדם כזה מראה כי הוא נאמן להודיע מי הוא יוצר המאמר ולא מייחס לעצמו מעלתם של אחרים. אם כן, גם כאשר תעשה ישועה על ידו, לא ייחס אותם לכוחו ועוצם ידו אלא להשם יתברך מצמיח הישועה, לפיכך ראוי שתעשה הישועה על ידו.

ובספר אהבת שלום ביאר שאם אדם שומע דבר שיכול להועיל לאחרים ומעבירו להם מתוך כוונה אחת: לזכות אותם בדבר, ולא לצורך הנאתו הפרטית, להתגאות ולהתפאר, נמצא שכל מטרתו היא לגאול את אותו דיבור. שכן כל עוד הדיבור היה נעלם הריהו בבחינת "גלות", אך שמוציא לאור מן הכח אל הפועל הרי זה בבחינת "גאולה".

לפיכך "האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם" כי שכרו מידה כנגד מדה. כשם שהוא גאל את הדיבור מגלות לגאולה כך על ידו תבוא גאולה לעולם. וכמו שהיה אצל אסתר המלכה, כשאמרה "בשם מרדכי" ולא כיוונה להנאת עצמה, על כן באה על ידה גאולה לעולם.

הגרא"א דסלר זצ"ל מבאר (בספרו **מכתב מאלוהו** ח"ד) ענין זה כך: גאולה פירושה גילוי האמת, כמו שנאמר בהגדה "על גאולתינו ועל פדות נפשנו" ובגאולה העתידה נאמר "ומלאה הארץ דעה את ה'". זאת אומרת שעיקר הגאולה היא גאולת הנפש מן הטומאה המקיפה אותה.

מעתה, כאשר לא אומר דבר בשם אומרו יכירו שומעיו טובה לו ולא למחבר האמיתי. אבל כשמפרט בשם אומרו, בזה יכניע את הנגיעה הדקה היא. כי אז יפנו השומעים בדעתם אל המקור האמיתי.

וכך הגאולה שהיא גילוי האמת, צריך להקדים את האמת הגמורה בכל דקותה והשי"ת יתן את הגאולה שכולה בנויה על דרך האמת הגמורה.

כל אדם ומקומו...

שאלו מפי כ"ק האדמו"ר מסדיגורא - רבי אברהם יעקב זצ"ל: נאמר במסכת אבות (פ"ד מ"ג) "אין לך דבר שאין לו מקום". אם אין דבר בעולם שאין לו מקום, מדוע רואים אנו לעתים שצר המקום לבני אדם?

השיב האדמו"ר: "מכיון שכל אחד רוצה לתפוס את מקומו של חברו..." ממעה נ-אבות

זהירות מהסגת גבול

לגאון רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל (מח"ס מעיל שמואל) הוצע להיות דיין בפתח תקוה. פנה לרבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שהסכים לכך בהתלהבות, וציידו בהמלצה חמה, גדושה בתארים מופלגים. נסע רבי שמואל אהרן לפתח תקוה, לראיון אצל רבה של העיר ואב בית דינה, הגאון רבי ראובן כץ זצ"ל.

התפלפלו שניהם כדרכה של תורה, והרב כץ התפעל מהקף הידיעות והסברא הישרה, מעומק העיון ומסקנת ההלכה, ואישר את הצטרפתו לסגל הדיינים. משרה שהיתה מפרנסתו בכבוד וברוחה.

אך אז נודע לרבי שמואל אהרן, שגם חתנו של רבו, הגרא"ז מלצר, הגיש מועמדותו לתפקיד זה, והתפעל עד בלי די ממדותיו התרומיות של רבו שלא רמז לו על כך מאומה, ועודדו להתמודד על המשרה, ואף ציידו בהמלצה נלהבת.

מיד הסיר רבי שמואל אהרן את מועמדותו, שלא יהיה חלילה כעני המהפך בחררה ויורד לאומנותו של חברו...

מעילו של שמואל

לרגל פלאת שלושים לפטירתו, חוקדש עלון פרשת שופטים לצילוי נשפת

מורנו ורבנו עמוד התורה וההלכה רשכבה"ג

מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב בן רבי אברהם זצוק"ל

איסור שוחד

**להיות נקי מכל נגיעה של שוחד
בבואו לחרוץ דין על זולתו!
נלמד מהפסוק: "ולא תקח שוחד כי השוחד
יעור עיני חכמים" (פרק טז"ט)**

וכתב רש"י: "משקיבל שוחד ממנו אי אפשר שלא יטה את לבבו
אצלו להפך בזכותו". ובגמרא (כתובות קה:) מביאים חז"ל מספר
דוגמאות כיצד נזהרו חז"ל מכל נגיעה של שוחד, אף שוחד דברים.
כתב השל"ה הק': מאד מאד הזהירו רבותינו ז"ל על השוחד, ואפילו
שוחד דברים. ואפילו שירות קטן וכמו שהובא בטור חו"מ איך שראוי
לאדם להתרחק ולהתלבש במדת חסידות בפרישות דבר זה ואשרי
אנוש יעשה זאת. כי ברגע אחד נכנס בו קירוב הדעת ומטה משפט
דהיינו שמהפך בזכויותיו ביותר.

אמרו חז"ל: "מפני מה לא נתגלו טעמי תורה? שהרי שני מקראות
נתגלו טעמן ונכשל בהם גדול העולם. כתיב "לא ירבה לו נשים" אמר
שלמה אני ארבה ולא אסור" (עין סנהדרין כא:).

ולכאורה תמוה: הרי בפסוק שלפנינו העוסק בשוחד נאמר בו בפירוש
הטעם, למה אסור לקחת שוחד, ואם כן, מדוע כאן נתגלה טעם התורה?!

אלא מבארים המפרשים שאין דין זה כדין שאר מקומות, כי מפני
מה בשאר מקומות לא נתגלו טעמי תורה, שלא יבוא אדם ויאמר אני
יעשה ולא יכשל. אך בדין שוחד מגלה לנו התורה שיש בכוחו לעורר עיני
חכמים עד כי גם החכמים לא יוכלו להכריע ולומר, ניקח שוחד ולא
נכשל, כי זאת מנין להם שלא יכשלו, הרי השוחד מעורר את עיניהם.

ראוי לציין כי איסור שוחד קיים גם ביחס לגויים, שאסור לשחדם
להטות משפט, שהרי בן נח מצווה על דינים (סנהדרין נו:) ואם
משחדים אותו לעבור על החוק, עוברים ב"ולפני עור לא תתן מכשול".

אכן, כבר אירעו מקרים ברשעים שהיצרו לישראל והתירו לשחדם,
כמו שסיפר אחד מגדולי התורה שהיה בשנות המלחמה בסמולווץ
עם בני הישיבה, וסבלו מאד משר רוס, והסכים החפץ חיים לתקוע
לו בכף לשחדו, להרד לבבו, והציעו לו סכום כסף ולא לקח. וכשסיפרו
זאת לחפץ חיים, שאל: האם ניסיתם לקיים, "ויפצר בו"? ואכן כאשר
הפצירו בו פעם נוספת, לקח. ומאז נעשה אוהב לבני הישיבה.

"הריני פסול לדון"...

מעשה שבאו לפני הגאון רבי יוסף באב"ד זצ"ל (בעל
המנחת חינוך) שני אנשים לדון תורה. אחד מהם, תוך כדי
הצעת טענותיו, סיפר ואמר: "אני עוד הייתי מכיר את אביו
של רבינו, שהיה מסדר קידושין שלי בחתונתי..."

משמע רבי יוסף כן, פנה אל בעל הדין שכנגדו ושאלו:
"גם אצל מר היה אבי מסדר קידושין?" השיב הלה
בשלילה. "אם כן" נענה שוב הרב "הריני פסול לדון את
דינכם, שמא תהא דעתי נוטה יותר לבעל דין זה שהיה ידיד
בית אבא. הן כך מצינו אצל משה רבינו שלא הזדקק לדון
את דינם של בנות צלפחד אחרי שאמרו לו: "אבינו... והוא
לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קורח".

ממעה נ"פנחס

"מחשש שוחד מאוחר"...

הגר"י קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל, נתמנה להיות
ה"בורר" בענין דין תורה שהיה בין הרב יעקב הלפרין ז"ל
לחברי העדה החרדית בירושלים, בענין סידור כל הנהגות
בית החיים זכרון מאיר שבבני ברק.

לאחר שקיבל את הבוררות בענין, פגש הסטייפלער יום
אחד ברחוב את ר' יעקב הלפרין, ומתוך שיגרה הוציא ר'
יעקב סיגריה ורצה לכבד את הסטייפלער כדרך שהיה רגיל
תמיד לכבדו בסיגריות בתקופה שהיה מעשן. אך הגר"י
קנייבסקי אמר לו: "עכשיו אסור לי לקחת מכם, הלא
נהייתי בורר אצלכם..."

והוסיף בנו הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א שר'
יעקב הלפרין בעצמו סיפר לו, שגם לאחר שכבר נגמר הענין
של הבוררות, הפסיק הסטייפלער לקחת מר' יעקב הלפרין
אתרוג לסוכות כפי שהיה נוהג לקחת ממנו בכל שנה,
מחשש שוחר מאוחר...

תולדות יעקב

ליווי לאורחים

**מצוה ללוות אורח היוצא לדרך!
נלמד מהפסוק: "ידינו לא שפכו את הדם
הזה ועינינו לא ראו" (פרק כא"ז)**

ותמהו חז"ל בגמרא: וכי על ליבנו עלתה שבית דין שופכי
דמים? אלא, לא בא לידינו ופטרנוהו בלא מזונות ולא ראינוהו
והלכנוהו בלא לוויה.

כתב החפץ חיים (בספרו אהבת חסד ח"ג פרק ב): אמרו כל
המלוה חברו, אפילו ד' אמות בעיר, שוב אינו ניזוק, וכל שאינו
מלוה, כאילו שופך דמים. וכופין על הלוייה כמו שכופין על
הצדקה, ובפרט אם האורח אינו יודע היטב את הדרך, והדרך
נחלקת לכמה נתיבות, מצוה רבה היא ללוות אותו ולהראות לו,
או כל פנים לברר לו היטב, כדי שלא יכשל בה".

"וזכותו של האיש ההוא" - כותב הח"ח - "שמלוה את חברו
ומורה לו הדרך שלא יכשל, גדול מאד מאד, כי זהו עיקר מצות
לוייה. ובגמרא יליף לגודל מצות לוייה מדכתיב "ויראו השומרים
איש יוצא"... ונאמר "וילך האיש ארץ החתים, ויבן עיר ויקרא
שמה לוז"... היא לוז שבא סנחריב ולא בבלה, בא נבוכדנצר
ולא החריבה, ואף מלאך המות אין לו רשות לבוא בה... והלא
הדברים ק': ומה כנעני זה, שלא דיבר בפניו ולא הלך ברגליו
[אלא באצבע הראה להם] גרם הצלה לו ולזרעו עד סוף כל
הדורות, מי שעושה לוייה ברגליו, על אחת כמה וכמה..."

ליווי באמצע השיעור...

בשיעור שהיה מוסר הגר"ל דיסקין זצ"ל, כל מוצאי שבת,
השתתף סנדלר זקן. פעם האריך הגר"ל בשיעורו, ואותו סנדלר,
נלאה להמשיך בישיבה. הוא קם ויצא ללכת אל ביתו.

והנה בראות כך הגר"ל, קם ממקומו באמצע השיעור, התלווה
אל הזקן והוליך אותו בידו דרך המדרגות היורדות למטה, עד
שערי החצר. לפליאת הזקן, התנצל הגר"ל: אין לתת לזקן
שכמותו לרדת יחידי באישון לילה.

עמוד אש

מלוה, ממתין וקורא...

הסבא מסלבודקה היה מרבה לשוחח בעיניני תורה ומוסר עם
תלמידו הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל. ופעמים היה מעכבו עד
שעות הלילה המאוחרות.

חשש הסבא מסלבודקה שרבי אהרן, בעודנו נער, מפחד ללכת
לבד למעונו שהיה רחוק, לכן ליווהו דרך הסמטאות הצרות עד
הרחוב הראשי, וגם שם היה עומד וממתין עד שהגיע רבי אהרן
למעונו, וכל העת היה קורא אחריו בקול, אף שלא היה לפי
כבודו, כדי לעודד את תלמידו ולהפיג את פחדו.

המאה"ג

להאמין שהוראת חכמי התורה הם אמת לאמיתה ולעשות כהוראתם!

נלמד מהפסוק: "על פי התורה אשר יורוך... תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (פרק יז-יא)

וכתב רש"י (מהספרי): אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין. וכל שכן כשאומר לך על ימין ימין ועל שמאל שמאל. והחינוך (מצוה תצו) כתב: "ובכל דור ודור גם כן שנשמע אל החכמים הנמצאים שקיבלו דבריהם (של החכמים הקדמונים) ושתו מים מספריהם, ויגעו כמה יגיעות בימים ובלילות להבין עומק מליהם ופליאות דעותיהם. ועם ההסכמה הזאת, נכוון אל דרך האמת בידיעת התורה. וזולת זה, אם נתפתה אחר מחשבותינו ועניות דעתינו - לא נצלח לכל. ועל דרך האמת והשבח הגדול בזאת המצוה, אמרו חז"ל לא תסור מן הדבר וגו' אפילו יאמרו לך על ימין שהוא שמאל - לא תסור ממצותם."

על אותם אנשים שבחרים אימתי נוח להם לשמוע לקול חכמים ואימתי לא... כתב החזון איש את הדברים הנוקבים הבאים: "השיטה לעשות את התורה לחלקים שונים, הוראה באיסור והתר חלק אחד, והוראה בשוק החיים חלק שני, להיות נכנעים להוראות חכמי התורה בחלק הראשון, ולהשאיר לחופש בחירתם בחלק השני, היא השיטה הישנה של המינים בירידת היהדות באשכנז אשר הדיחו את עם ישראל עד שהתערבו בגויים ולא נשאר לפליטה".

"ההפלאה בין הוראת איסור והתר להוראת הגדרים הגזירות" - מוסיף החזו"א - "הפלאה זאת היא גילוי פנים בתורה, ומבזה תלמידי חכמים, ונמנין בין אלו שאין להם חלק לעולם הבא, ונפסלין לעדות." עכ"ד.

בספר מכתב מאליהו (ח"ד) שואל הגרא"א דסלר זצ"ל: מה היתה התביעה על מרים שדברה במשה רבינו ע"ה וכי מי שיש לו שאלה על שיטת רבו כבר נקרא הוא בעל לשון הרע?

אלא מבאר הרב דסלר: הדבר תלוי במה שחושב השואל בלבו, אם יודע בלבו שהאמת עם רבו, היינו שאמונת חכמים שלו לא נפגמה, אזי מותר וגם ראוי לשאול, כי "תורה היא וללמוד אנו צריכים" (ברכות סב.). ואולם כאשר ידמה האדם ויחשוב לעצמו: "הלא גם אני מבין, ואף כי רבי גדול ממני, אבל גם אני יכול להבחין אם הצדק איתו, והפעם רואה אני קושיה גדולה עליו וגם כי טועה הוא", וכדומה, אזי פוגם הוא באמונת חכמים, והקב"ה מעיד עליו שאינו בא למען ללמוד תורה אלא למען ספר לשון הרע.

נאמר בפרשתינו "והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן... ומת האיש ההוא ובערת הרע מישראל" (יז-יב) מכאן למדו חז"ל את דינו של "זקן ממרא" שהוא חכם מחכמי ישראל שחולק על בית דין הגדול ומורה שלא כהוראתם, ואינו מבטל דעתו גם אחר שהתרו בו "ומת האיש ההוא"!

לומדים אנו מכאן דבר נורא שהוא מיסודי ועיקרי התורה - כותב הגר"מ שטרנבוך שליט"א (בספרו טעם ודעת) - לבטל דעתינו בפני גדולי התורה, ומשעה שנמסרה תורה למשה רבינו ע"ה, אין ההכרעה בדין מסורה אלא לחכמי ישראל ומהם תצא לכל ישראל. לפיכך זקן שכחש בדבר זה להורות ולדון כדעתו, ממרא הוא לכחש באחד מעיקרי ויסודי התורה ודינו להמיתו בפני כל העם. ומכאן יש ללמוד עד כמה החובה להתקשר לגדולי וחכמי התורה בכל דור ודור שמקבלים התורה רק מהם, ועל כן בל יחל דבריהם.

"ועשית ככל אשר יורוך"

סיפר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל: על הרבנות בסמלויטש התמודדו הגאון רבי אברהם דב כהנא שפירא זצ"ל (לימים רבה של קובנה) ועוד אחד מגדולי הרבנים שבליטא. רבי אברהם הגיע לשבת קודש לסמלויטש עם אביו הגאון רבי זלמן סנדר זצ"ל והמועמד השני הגיע בלויית ידידו. לאחר שפרנסי המקום בחרו ברבי אברהם דב, החליטו הרב שהתחרה על כסא הרבנות וידידו, לעזוב את המקום כבר במוצאי שבת.

משבאו להפרד מרבי זלמן סנדר, אמר להם שלא יצאו לדרך במוצאי שבת אלא ימתינו עד למחרת היום. אולם הם לא שמעו ויצאו לביתם כבר במוצאי שבת, לאחר שנסעו כברת דרך תעו בדרכם ונאלצו לשבות ולחזור לסמלויטש, ומשחזרו השתתפו בסעודת מלוה מלכה שהתקיימה שם.

לאחר הסעודה התכוונו לשוב לביתם עוד באותו ערב. חזר רבי זלמן סנדר ואמר להם שלא יצאו לדרך עכשיו וימתינו עד למחרת, אולם הם לא שעו לעצתו גם הפעם ויצאו שוב לדרך.

לאחר שנסעו מרחק-מה מסמלויטש התהפכה העגלה, אחד מהם נפצע בידו והם נאלצו לחזור לסמלויטש פעם נוספת, והרב השני שלא נפגע חלה לזמן ממושך כתוצאה מתלאות הנסיעה הלילית הזו.

בדרך עץ החיים

בזכות האמונה בכח לומדי התורה...

מעשה באשה עקרה שהגיעה לגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ומשאלה בפיה: במשך שנות נישואין רבות סובלת היא מעקרות ומדי שנה בעלה מבקש מרבי משה את ברכתו, בתקווה להוושע בזרע של קיימא, אולם עד כה ללא הועיל, עתה היא מבקשת יותר מברכה: "רוצה אני כי ראש הישיבה יגזור ומן השמים יקיימו..." אמרה כשהיא מתייפחת.

רבי משה הופתע מבקשתה. "שאני אגזור?... וכי מה כוחי בדברים מעין אלו...? "כן, ראש הישיבה יכול לגזור... הוא יכול..." התיפחה האשה בבכי גובר והולך.

לבסוף, כאשר האשה המשיכה למרר בבכי, אמר לה רבי משה: "איני יכול לגזור, אבל זאת אומר: בזכות אמונתך בכוחם של לומדי התורה, מגיע לך ילד!"

דבריו של רבי משה הביאו מרגוע לאשה שבורת הלב. ואכן לתקופה השנה נולד ילד לאותה אשה.

רבי משה פיינשטיין

"הזהרו בגחלתן..."

תלמידיו הנאמנים של הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל ידעו שאין עושים צעד אחד מבלי להוועץ ברבם. ואם חלילה נעשה משהו בניגוד לרצונו, הרי שלא היו רואים בזה סימן ברכה, היו מן התלמידים שממש פחדו ממנו, קל וחומר שלא להמרות את פיו. זה היה ממש מסוכן.

אמנם היה תלמיד אחד שלא התחשב ברצונו של רבי עזרא. הוא הרגיש זאת אך לא הגיב מאומה, כאילו אין הדבר נוגע לו. ואולם כאשר ניסה אותו תלמיד למשוך תלמידים אחרים לעשות מעשים בניגוד לרצונו של ראש הישיבה, והיה זה בנוכחותו. על זאת כבר לא הרשה לעצמו להבליג ולשתוק. הוא קם ויצא את אולם הישיבה באומרו: "אם חכמה אין כאן - זקנה אין כאן".

לא עברו ימים רבים ואותו תלמיד לקה באזניו עד שהגיע לאבדן שמיעה רח"ל. התפלל רבי עזרא לרפואתו של התלמיד, וחזרה אליו השמיעה באופן חלקי.

המורה

בין איש לרעהו

ומי כעמך ישראל

סיפורים בני זמננו

"הזהרו בגחלתן של תלמידי חכמים" / הרב נפתלי וינברג

לי בני הרבי את גבו, ולא סיבב את פניו ממני" ועשה הכל כדי שלא יבחינו שעושה כן. ראה כוחה של כיבוד אם!].

וכן לאידך גיסא: כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש ועמו מגדולי האדמו"רים לא קיבלו ולא הסכימו בשום אופן עם דעתם של הרב שך והסטייפלער. אך עם זאת, מנין לקחו חסידיו את ההיתר לדבר סרה, להשמיץ ולגדף את מרן הרב שך במלים שאין הנייר סובל, ולהציגו כאחד הריקים. ואף אם חשו נפגעים, אך עליהם לזכור שמדובר בגדול הדור שעמל בתורה כל חייו במסירות נפש עצומה, והוא שהקים עולה של תורה בדורינו והעמיד בכוח תורתו את כל עולם הישיבות הליטאי, ורבבות בני תורה הם תלמידיו, וזכויותיו הם לאין ערוך, ואיך מעיזים ולא חוששים לדבר נגדו?!

ואמנם הרב שך הצהיר מצידו פעמים רבות שאינו מקפיד, ומוחל, ואף התבטא שהגידופים והעלבונות זכות הם לו. [וכשסיפרו לו שהגר"י אברמסקי זצ"ל ביקש שבהלווייתו ילון אותו עם עשרים וארבע ספרי "חזון יחזקאל", הגיב הרב שך שהוא מבקש שאותו ילון עם כל הפשקווילים שהפיצו נגדו עם כל החירופים והגידופים, כולל אותו החבל עם האונקלי ששלחו לו מחוג מסויים... וצירפו אליו מכתב שיתלה עצמו בחבל זה, והניחו הרב שך שמור בארון. וכשהיו באים אליו אנשים מדוכאים שהתלוננו על רוע מצבם, היה מראה להם את החבל ואומר: ראו מה אני קבלתי וא"כ אין מצבכם רע כמוני וא"צ להתלונן] ואמנם אף אם הרב שך מחל על כבוד תורתו, אך מנין הבטחון שגם משמים ימחלו?!

וכן לענין המחלוקת הידועה עם הגרא"י קוק זיע"א. ברור שרק לגדולי ישראל היה הזכות והכח להעביר את שבת ביקורתם על שיטתו והשקפתו של הרב קוק ולא לקטנים כמונו. וידוע שגם הם ללא יוצא מן הכלל ידעו והכירו בגדלותו העצומה בתורה והעריכוהו מאד. גם החזון איש פסק לשואליו: "אפשר בהחלט לסמוך על ספריו בהלכה, אם כי לא בהשקפה".

גם הגאונים רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל ראו בו את רבם ורש"י אף ביקש ממנו הסמכה לספרו (ואגב: הוא היה המסדר קידושין של שניהם). הם דיברו אודותיו בהערצה גלויה. אף שחלקו עליו במקצוע אחד בתורה, אך עובדה היא, שזה לא היה סיבה לפסול אותו ולבטלו לגמרי, חלילה, ועל כן כמה נזדעזעתי ונצטערתי לשמוע מאדם שהתקשר אלי בטלפון ונקב בשמו בזלזול בלא להוסיף את התואר "הרב", היאך לא נזהר בגחלתו?!

יש לזכור שכאשר גדולי ישראל חלקו ביניהם בנושא מסויים, הם לא פסלו אחד את השני ולא ביטלו האחד את ערכו של רעהו, חלילה, אלא התמקדו עניינית רק בנושא עצמו ולא בגוף האיש! וכשנחלה האדמו"ר מליובאוויטש, הרבה הרב שך להתפלל לרפואתו, וכששאלו ר"ש לורינץ ז"ל על כך, השיב: "מלחמתי היא נגד השיטה הפסולה, אבל לא נגד האנשים באופן אישי...".

המסקנה היא: על כל תלמיד לדבוק בשיטת רבו ולא לסטות ממנה, אך מתוך כבוד והערכה לגדולי ישראל האחרים. וכבר אמרו שהצדיק רבי אריה לוי זצ"ל זכה לכזו משפחה מפוארת, לכאלו צאצאים גדולי ישראל (כהגרי"ש אלישיב זצ"ל ויבלחט"א רבי חיים קנייבסקי שליט"א) בזכות זה שהיה מעריך ומכבד מאד כל תלמיד חכם בישראל, אף אם לא סבר בהשקפה כמוהו.

המאמר הנוקב שלפנינו היה אולי מתאים יותר להכתב בתקופה שלפני עשרים שנה, ואף לפני, אך מכיון שעדיין נותרו ספיחים כואבים עד עצם היום הזה, המוכיחים שיש עוד הרבה מה לתקן בנושא כבוד גדולי ישראל, על כן באנו בדברים הבאים: כידוע, מאז ומתמיד לאורך כל הדורות, היו מחלוקות בין גדולי ישראל בדברים העומדים ברומו של עולם. לא רק בענייני הלכה, אלא אף בנושאי השקפה. לא תמיד דעותיהם היו שוות גם במה שמכונה "השורע החמישי". ולעתים חלק איש על רעהו במלים חריפות כאיזמל. אך גם זה היה מתוך צער וכמי שכפאו שד.

אך ודאי מעולם לא עלתה על דעת גדולי ישראל החולקים, שתלמידיהם צריכים "לעזור" להם ולהחריף את המחלוקת בבחינת "תלמיד המחכים את רבותיו". ובוודאי שלא לעשות כן ב"התלהבות דקדושה" כמצוות "נטילת לולב", ובשמחה גלויה כ"שש עלי קרב".

וידוע לנו על כמה מאלו שחשבו שהם "עוזרים", כביכול, לרבותיהם, והתערבו ושפכו שמן למדורת המחלוקת, יד ה' פגעה בהם רח"ל, ונענשו קשות הם ובינתם מהקפדת הצד שכנגד. (וכפי שאירע בזמננו, במחלוקת הידועה בין הגר"י אייבשיץ זיע"א ליעב"ץ זיע"א. ועוד כהנה רבות)

כלפי מה דברים אמורים? כלפי מחלוקות ידועות שאירעו בין גדולי ישראל בדור האחרון. הגרא"מ שך זיע"א ראש ישיבת פוניבז, ועמו הסטייפלער (הגר"י קניבסקי זיע"א) מצאו לנכון, לפי רום דעתם, לחלוק על כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זיע"א בנושאים מסויימים ומוגדרים, כמו הדיבורים על משחיות שייחסו לרבי. וראו בכך סכנה לאמונה התמימה בביאת המשיה. או תהלוכות ל"ג בעומר שראו בזה פגם חינוכי והוציאו יחדיו מכתב נגד ענין זה.

הדבר פשוט וברור לנו, שאין ולא היה כח וזכות לשום תלמיד חכם בדורינו, וק"ו לפשוטי העם, להביע כך את דעתם כנגד הרבי, מלבד אותם גדולי ישראל, ואשר אמנם תלמידיהם צריכים לשמוע לקולם ולהקפיד לשמור על הוראתם זו מתוך אמונת חכמים ודביקות ברבם. אך מה שיכולים גדולי ישראל, לא יכולים קטנים כמונו.

ומדוע? משום שהאדמו"ר לא היה אדמו"ר רגיל, אלא גדול ומיוחד בתחומו, אשר מלבד גדלותו בתורה, בנגלה ובנסתר, הזיכוי הרבים העצום שנטל על עצמו במסירות נפש עצומה כל חייו, באמצעות שלוחיו, היה בלתי מצוי. (ולי הקטן נראה שגם האדמו"ר מליובאוויטש וגם הגרא"מ שך היו שניהם גדולי הדור כל אחד בתחומו וזה מבלי למעט מגדולתם של גדולי הדור והאדמו"רים האחרים) הוא הפיץ את היהדות, בדרכו שלו, כמעט בכל מקום על פני תבל, ומי יכול לאמוד ולשער את התוצאות והזכויות הרבות שיש לו בשמים בעקבות פעילות זו. וא"כ עלינו לשאול: איך יכול להענין קטן התלמידים שהוא רק בתחילת דרכו בתורה, לזלזל בכל גדלותו של האדמו"ר, לבזותו ולבטלו כעפרא דארעא?! ואיך לא חושש מאמרת הז"ל "הזהרו בגחלתן" וש"המבזה ת"ח אין לו חלק לעוה"ב"!! [וגדלותו התבטאה גם באופן אישי כבר בצעירותו כאשר היה מבקר את אמו מידי יום ביומו בשעה קבועה על אף טרדותיו הרבות עד שהיה ישן כל לילה פחות משלוש שעות! כי ישב אצל אמו שעה ארוכה והעידה אמו על בנה כי "מיום עמדו על דעתו לא הראה